

77-60-43049

A Járáság

von Spindenburg

1891

Holzer
cs. és kir. udvari, és kamarai orvillító
divatháza
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 9.

HUBERT J. E.

GENTRY CLUB

kapható minden nagyobb üzletben

ELSŐ MAGYAR
 PEZSGŐ-GYÁR
 POZSONYBAN

Alapított 1825-ben

Rácz Daniel

*Női felöltők, angol hosztümök és alkalmi toalettek,
 blúzok, pongyolák árúháza és mütermei*

*Sargöny cím „Roborica”
 Telefon: 167-02.*

*Budapest,
 IV., Vigyó-utca 2.*

Kardos Rózsi és Juci

fényképészeti müterme

Budapest

Telefon: 105—80.

IV., Váci-utca 11/b.

Wer sich für
**Reit- und
 Fahrsport**
 und
Pferdezucht
 interessiert,

lese die illustrierte Sportwochenschrift

„Sankt Georg“

Bezugspreis für 1/4 Jahr M. 6.—

:: Probehefte kostenlos. ::

Verlag Sankt Georg G. m. b. H. Berlin W. 35.

LITTKÉ

Casino
 tor England
 Cremant Rosé
 Sport

A Járás

SZÉPIRODALMI ÉS KRITIKAI HETILAP

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB, A MAGYAR UNIO-KLUB ÉS A POZSONYI URI-KLUB HIVATALOS LAPJA.

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. – TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, RITZ-SZÁLLÓ. – TELEFONSZÁM: 60-88.

III. évf.
14-ik szám.

Előfizetési árak: egy évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 40 fill.

Budapest.
1916 április 9.

Hindenburg.

Irta Dobay István.

Személye aktuális mindennap, a mióta vérbe borult a fél világ, de ma, a mikor éppen ötven éve, hogy elindult katonai pályafutásán, fotografiát kell adnunk róla írásban és képből, illő tisztelettel mondva ki nevét a nagy háború nagy hadvezérének.

A mi a magyar históriának Mátyás, az igazságos, a francia gloirenak Napoleon, a németiség eszméjének Bismarck, — az a világháborúnak Hindenburg. Egyik legnagyobb legendás hőse ennek a földet rázó véres éposznak, első szereplője a hatalmas drámának, melynek katasztrófája talán örök időkre meghozza az Igazság diadalát. És Európa, — a térkép szerint való Európáról beszéltek — mely lélekzetfojtva várja a dráma kialakulását, már a bonyodalom, a harc közepén glóriás koszorút font az ő okos homloka köré, nevét fogalommá avatta, melynek hallatára bizó reménység derüje ömlik el az igazak arcán és sötét félelem árnyéka borul a Hazugság seregei fölé.

Elmentem hozzá, és — mondjam-e? — világot járó utaim közül ez volt a legérdekesebb, és bármerre járnék is még, bárkivel találkoznom is életemben, ennek az emléke marad előttem a legbecsebb. És úgy érzem, kötelesség, hogy mielőtt ennek az utamnak feljegyzésre méltó eseményeit részletesen papírra vetném s annak eseményeiről, epizódjairól a magyaroknak beszámolnék, *Vele* kell kezdenem írásomat és végezetül is Hozzá akarok majd vizsztatérni, mint a ki ragyogó fókusa a ma történelmének.

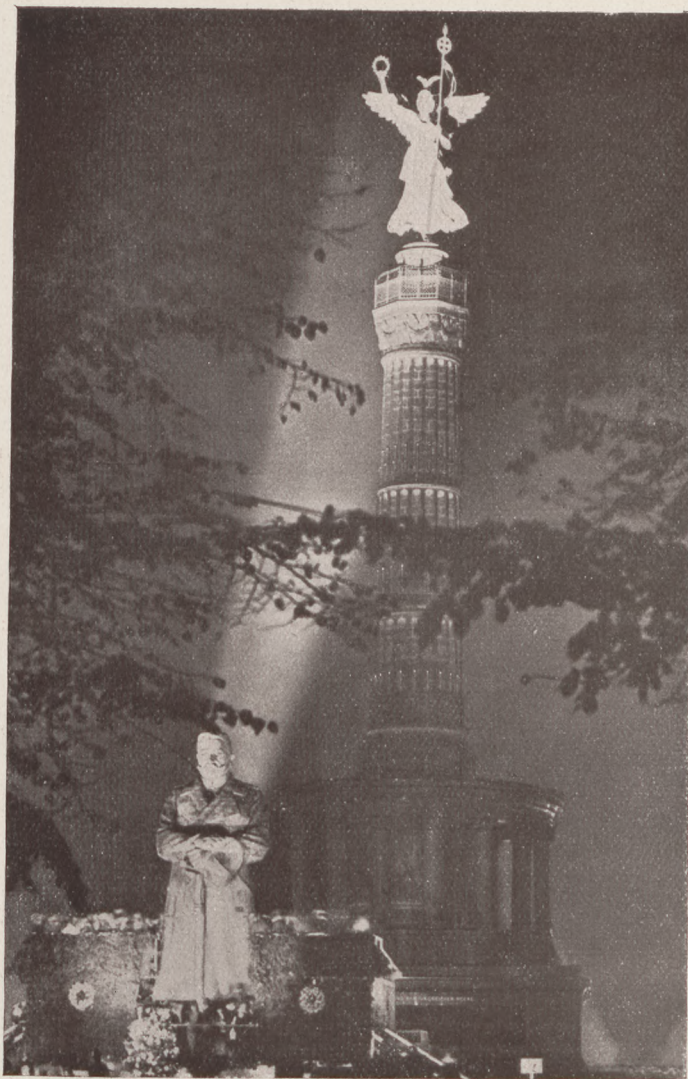
*

Hindenburgról írni ma talán a legnehezebb, a mint hogy sohasem volt könnyű igaz képet adni azokról, a kik életükben

lettek halhatatlanok. Mert a halandók szürke tömege a tömjén füstjén keresztül a legtöbbször ködképet lát, és Hindenburgról is szólnak romantikus mesék és a róla regélő legendák mögött csak kevesen jártak, hogy színről-színre láthassák a mazuri hőst, a ki fényes haditettek láncolatával tette ragyogóvá az altmarki egyszerű nemesi familia azelőtt alig hallott nevét.

Katonák leszármazottja ő, szürke, hideg porosz katonaké, a kik a Miatyánkkal együtt tanulták meg a becsületet és a kötelességtudást. És Hindenburg, a ki tizenkilenc éves korában vette fel a vérkeresztiséget, Königrätznél, a ki Párist mint főhadnagy ostromolta, az elkövetkezően békés évtizedek során csak ennek a kettőnek élhetett. És tülekedés nélkül, annak rendje és módja szerint haladva végig a ranglétrán, vajjon ál-

modhatta-e, hogy élete estéje gyönyörű tavaszba borul, melynek virágos mezejét ellenség vére öntözi és a melyre dicsőség napja süt. Ha álmodott is ilyenről, hinni alig lehetett benne. És elkövetkezvén 1914, a nyugalmazott magdeburgi hadtestparancsnok lelkének még mindig csak két vigasztaló társa volt: a becsület és a kötelességtudás. Ez a kettő volt a vagyona, ez volt a kincse, és azon az elhatározó napon — a sors néha aláhuz egy-egy dátumot a kalendáriumban — ez a kettő diktálta neki a táviratot, a mit a néma drót elkövetkező hangos örömkö szülőjeként vitt el Berlinbe — für Kaiser und Vaterland! A császárért és a hazáért. És Berlinben kezdtek emlékezni haloványan a 3. gárda történetére, a gárda egyik pelyhes állu hadnagyára, a ki hatvanhatban véres kartácstüzből a negyedosztályu vörös sas-renddel tért vissza a zászló alá. És eszükbe jutott talán St. Privat is, a hol egy fiatal ezredsegéd-tiszt a francia háború legvéresebb tusájában szerzett vaskeresztet a mellére.

A Vas-Hindenburg a győzelmi oszlop reflektor-fényében.

Hindenburg és vezérkara a jelenlegi német főhadiszálláson.

Régi emlék volt mind a kettő, azt azonban már a császár is tudta, hogy a kilencvenes évek közepén a hadiakadémián egy javabeli generális, a kit Hindenburg Pálnak hívtak, a taktikát tanította és előadásaiban — akkortájt sokat beszéltek róla pro és contra — makacsul ragaszkodott az ugynevezett mazuri elmélethez, melynek unosuntig hangoztatott refrénje az volt, hogy ha az orosz támad, be kell kergetni, bele kell fojtani őket a mazuri tavakba.

És Hindenburg Pálnak alkalmá nyílt véres bizonyossággal igazolni teóriáját. Felesleges volna itt a tannenbergi csatáról és a mazuri küzdelmekről írnom, mindez ragyogó betűkkel van már benne a világháború történetében. Csak a jelentőségét akarom ezeknek a harcoknak felujtani, mert az élet — ebben a rohanó áradatban — könnyen felejt, és már másfél esztendeje Rennenkampf futásának. A mazuri csaták nemcsak Kelet-Poroszország felszabadítását eredményezték, hanem hatalmas lökést adtak a Kárpátok védelmének is, és ezt ma, a mikor magyar és német, kéz a kézben, annyi dicső diadalra mosolyoghat már vissza, egy pillanatra sem szabad elfeledni. Nemzeti hős lett e csaták után Hindenburg a németek szemében, csodálatraméltó, nagy hadvezér előttünk, de ezt a hősiességet, ezt a nagyságot sem szóval, sem írással, sem szoborral meg nem lehet méltón köszönni, csak a szív, a lélek soha el nem muló hálájával.

Ez a hála kísért el engem Hindenburghoz vezető utamon. Már több ízben volt alkalmam a háború folyamán nagy emberekkel együtt lenni és Hindenburghról is tudtam, hogy csak a muszkának van oka tőle félni. Szíves, sőt nyájas fogadtatást reméltem, de a mit kaptam, minden várakozásomat felülmutta. És erre méltán lehettem büszke, mert tudtam, hogy szava, mosolya, pohárköszöntője nem nekem szólt, hanem a magyar embernek, Magyarországnak és hogy a mit mond, üzenet minden szó az én szép hazámba, melynek hősei egyazon szent ügyért küzdenek az ő katonáival. A diadalmas hadvezér üzenete volt ez a diadalmas magyarságnak és minden szó, a mit mondott, lelkéből fakadt. És a bölcs öreg is szólt szavaival, a bölcs, a ki egy tapasztalt élet virágos alkonyán megértő, meglátó, nem tulzás, ha azt mondom, hogy próféta szerű ihlettel tekint a jövőbe, a melynek gyümölcsét az ő ágyuinak tüze segítette megérlelni. Ez a komoly nagy katona, a kihez csak foghatókat, ha látott, ha ismer a világtörténelem, tudja, mit ér a magyar erő és én úgy látom, hogy a mit Hindenburg tud és vall, azt elfogadandó és megmásíthatatlan igazságnak hirdetik a Rajna földjén. És büszke lehettem arra a fotográfiára is, a mit autogramjával nekem ajándékozott és a mit én most örömmel közlök A Társaság első oldalán, kedves ajándékul e lap közönsége számára.

Életem legszebb emléke lesz mindenkor az az öt nap, a mit Hindenburg közvetlen közelében tölthettem. Elkápráztatott a nagy férfi varázsa, büszke voltam rá, hogy a fehér asztalnál a tannenbergi győző jobbán foglalhattam helyet, boldog voltam, hogy a seregek leigázója reám, civilre emeli erős jobbával a habzó serleget, de felujjongott a lelkem, a mikor a generálistól arról beszélt, a mi minden magyar szívének álma, — jövendőnk nagyságáról. Álmodozó kék szeméből — mennyi hűséget, mennyi jószágot tükröz ez a kék szempár! — ígéret sugárzott felém, erős, nagy ígéret és én hiszek ebben a nagy ígéretben. Hiszek benne minden poklokon át, mert ennek az ígéretnek a fele már valóság, a másik felét pedig hinnem kell, mert láttam Hindenburgot. És a kik ott ültek közöttünk: Dohna herceg, Ludendorff, Hohenlohe-Langenburg herceg, Hofmann alezredes, Fleischmann kapitány és az egész diszes vezérkar, mind bizonyosságot tettek róla nekem, hogy az a hatalmas német erő, a melynek eleven szobra Hindenburg, szívvel-lélekkel áll mellettünk örök időkre.

Hogy Hindenburgot imádják a németek, csak természetes. Ki ne szeretné a megmentőjét? A katonás szigor, a mit a wahlstatti kadétiskolából hozott magával, csak külső máz az ő mesterségében; a pour le mérite alatt végtelenül jószágot szív dobog és Hindenburg még az oroszokra sem haragszik. Csak megveri őket, mert muszáj, mint a hogy a tanító a rakoncátlan nebulókat. Ez a hangulat — természetesen az ő hatása alatt — jellemzi az egész főhadiszállást. Gyűlöletnek híre sincs ebben a kedves körben az ellenség iránt; itt csak föladatok vannak, a miket föl ad a helyzet és megold a genialitás. Nem is becsülik le az ellenséges katonát, még az angolt sem, a kit Hindenburg szárazföldön is mindenkor komoly ellenfélnek tartott. Talán éppen ez az önfegyelműző, el nem bizakodó fel-fogás a titka a marsall világteremtő sikereinek, de bizonyára ama bölcs erények közül való, melyek Hindenburgot jellemzik.

A kik eddig nála jártak — akár jellemképet irtak a nagy férfiről, akár apró epizódokat sorakoztattak egymásután — soha egy szót nem irtak Hindenburghról, a mely arról tanuskodhatott volna, hogy ez a modern fővezér lenéző göggel, vagy akár csak gondtalan elbizakodással tekint a jövőbe. A mint hogy nem is irtottak ilyesmit. — *Wir machen es* — ez a legtöbb, a mit megkockáztat még a legbizalmasabb körben is és talán senki sem hivatkozott annyiszor a türelemre ebben a háboruban, mint ő, szédítő sikere ura. Ottlétem ideje alatt voltak kedves negyedórák, a mikor mélyebben pillanthattam Hindenburghoz, az embernek lelkébe, de Istenbe és nemzete erejébe vetett hiténél

Hindenburg tábornagy a dűnamentí harc letolyását figyeli. Mellette Ludendorf altábornagy s az előtérben theissrucki Fleischmann Móric huszárcapitány, a magyar vezérkar képviselője.

többet nem olvashattam ki belőle. Olyan ez az impozáns termetű hatvannyolc éves atléta szívében, mint egy huszéves kadét, a kit a császár parancsa most egy hadsereg élére vezényelt azért, hogy győzze le az orosz. A parancs: parancs — és Hindenburg fiatalos lobogó lelkesedéssel teljesíti a parancsot. És valóban fiatal testben-lélekben a mazuri hős. Arcán, alakján nyoma sincs a fáradságnak, pedig dolgozik reggeltől estig, meglopja az éjszakát is, ha kell és van rá eset, hogy néhány rövid óránál nem juttat több pihenést magának.

Ilyen ez a jó arcú, jólelkű ember. Ha igaz, hogy a szem a lélek tükré, soha igazabb tükör nem volt az ő szeménél. Ha igaz, hogy az egyén varázsa csodákra képes, nagyobb csodát senki sem tett, mit Hindenburg seregével. Környezete — micsoda mintavezérek ez! — tiszteli, bámulja, imádja a fővezért, evangéliumnak ismeri minden szavát és annyira hozzá hasonlít, mintha egy ember volna az egész. Katonái istenitik. Ha Berlinben nem látsz kirakatot Hindenburg képe nélkül, a táborban sincs közlegény, a kinek a sapkáján, sisakján, mellén nem lenne ott a vezér képmása. És minden második torniszterben, hátizsákban biztosan találna az ember egy füzet Hindenburg-anekdótát, melyet száz-ezerszámra adnak ki a német fővárosban. Ezek az anekdoták — németesen naivak és becsületesek — meghatározó módon igazolják azt a végtelen szeretetet, a mellyel a németiség fölszabadítójának adózik. A leg-

több közülök valószínűleg feledésbe megy a háború után, de olvastam néhányat, melyek örökéletűek lesznek, mint a Mátyás királyról, József császárról szólók. És valamennyi azt a derűs bizakodást, azt az erős hitet sugározza, a mely kezdettől fogva legfőbb ereje volt a Hindenburg alatt küzdő német seregeknek.

És a ki csak néhány napot is töltött az északi főhadiszálláson, a ki csak egyszer is beszélhetett Hindenburggal, szánakozó mosollyal fog tekinteni minden pesszimistára. Van ebben a nagy emberben és környezetében valami szóval el nem mondható varázs, a mi a szívig ér. Együtt van ebben a becsület és a kötelességtudás komoly német ereje, a hit szent meggyőző hatalma, a szeretet mindennél hatalmasabb áradása s bennük a győzelem himnusza zeng, az elkövetkező végső diadalé. Szikár teutonok, daliás szittyák diadalé, s a fölötte ragyogó napsütésben nem délibáb, de élő igazság a boldog jövő, a melyben úgy mint most a harcban, egymás oldalán fognak haladni Hindenburg népe és Magyarország fia.

Ezt a hitet, ezt a meggyőződést hoztam haza magammal Hindenburgtól boldog üzenetül vérrel küzdő, könnyel tűrő, békéért imádkozó magyaroknak.

Hobay István

Transzport indulás előtt. Balról-jobbra : Forster János, Kenessey Pufi, Somogyi Béla 11-es huszárkadétek és Szegedy-Ensch báró 11-es huszárfőhadnagy. Forster Kálmán dr. felv.

Az északi harcterről: Egy visszavert orosz támadás után.
Krasznay Miklós huszárzászlós felv.

Az olasz harcterről: Tábori mise a lavinák régióiban.
Kaszala István hadnagy felv.

AZOKAT, A KIK VISSZATÉRNEK . . .

Azokat, a kik visszatérnek
— ha vége lesz a bőszenének,
a vértengeres vad tusának,
a szenvedésnek, a halálnak —
ne várjátok harsogó dallal;
de imádságos áhitattal,
belső, hangtalan, szent örömmel . . .

Ne szórjátok babért, virágot,
zöld cserfalombot, pálmaágot.
Arra jöhet egy özvegyasszony,
gyászfátyolos árva, menyasszony,
aki mindenét odaadta,
kinek nem tér vissza az Apja,
a férje . . . fia . . . vőlegénye . . .

Ne tépjétek fel szive gyászát.
Mámoros öröm harsogását
ne hallja meg. Apadó könnye
— közönyötök láttán — özönbe
hullana újra. Áhitattal,
imádságos, néma ajakkal
várjátok: a kik visszatérnek . . .

Dessewffy Berta.

ÖT ÓRA TÁJON, DÉLUTÁN.

Legyen a szívem este kis szalón majd,
Hová egy csendes asszony tér haza
S míg tétováz a zongorán az uja,
Hozzásimul az alkony csendje, búja,
Mint aranyhaju, komoly kis baba.

S az estéjéhez visszatér a multja :
Pár fiókot kihúz az asztalon.
Elidőz néhány régi apróságon
S a lelke régi kerten, utakon . . .

Aztán ijedten néz át kis szobája
Bus ajtajának csendes üvegén,
Nem látják-e, hogy sok-sok régi kincs közt
Árva, vergődő lelke mily szegény.

S mikor látja, hogy nincsen senki, senki ;
Csak néma képek, hideg butorok,
Batiszt kendőjét bus szemére nyomja
S kis kincseire halkan rázokog.

Legyen a szívem este kis szalón majd,
Szép estifényes, komoly és nyugodt,
Hova megtér egy csendrevágyó asszony,
Ki délután, hogy ráköszönt az alkony,
Szelid szavával halkan bucsuzott . . .

Mészáros Hugó.

Megrontás.

Irta Malonyay Dezső.

Gyermekkoromban láttam, Zalamegyében, s ma is borzongva emlékszem annak az üstfoltozó cigánykóvácsnak a villogó fekete szemekre, a ki után elment a kastélyból ki a cigánysorra és felesége lett a francia kisasszony.

Oh, a kisasszonyra is emlékszem! . . .

Karcsu, szőke teremtés volt, Lalának hívták őt a háziak. A mesebeli királyleányt, a ki az orsóval megszurta az ujját és száz esztendeig aludt az erdőben: olyannak képzeltem én örökké, mint a milyen a Lala kisasszony volt. Valahányszor szóltak hozzá, megrezzent, s elpirult, mielőtt felelt, — mintha mindegyre százesztendőszüzméből ébredt volna.

Mielőtt játszani indultunk, rendesen arra kértük őt gyerekpajtásaimmal: csókoljon meg bennünket, és mi azért egész nap jól fogjuk viselni magunkat! . . . Isten tudja, mi volt, de az nagyon jó volt, a mikor ő a homlokomra lehelt . . . Ugy dobogott a szívem! Szörnyen féltém! Nem volt kedvem futkározáshoz utána, játék helyett inkább szerettem volna egyedül maradni egész nap, s ő reá gondolni . . .

A cigány munkáért járt be az udvarra. Vállas, szép szál ember volt, hetyke, mint egy fekete paripa, nyakát is olyan délcegen szegte meg, mintha a zablát akarta volna kettéropantani. Tegezték, ő is visszategezett mindenkét. Egy-egy kalász buzavirággal jött s Lalának hozta; de ha nem találkozott véle, a virágot nem hagyta másnál, visszavitte. Lala örvendett a virágnak, kancsóba rakta, szobájába állította. Alig egykét szót tudott magyarul, azt mind elmondta értük a cigánynak.

A cselédek kezdték rebesgetni, hogy a francia frajla után bomlik a cigány, azért settenkedik az udvaron ha

kell, ha nem. Az asztalnál is tréfálóztak miatta Lalával, mi is hallottuk s én gyűlöltem is azt a cigányt. Lala pirult. Mosolygott eleinte. Észrevettem azonban utóbb, hogy azonnal szobájába menekült, mielőtt a cigány az udvarra érkezett. A virágot elfogadta, de biz az ott hervadt össze a tornáckönyöklön.

Egyszer, egy reggel, a cigány kézen fogta s megmondta neki nyíltan, hallotta az egész udvar, hogy szereti.

Lala, mintha kigyó marta volna meg, sirva futott föl a tornácre. Megérti

azt az asszony, akár milyen nyelven mondják neki. Reggeli mellet ültünk. Fuldokolva panaszkodott, hogy milyen szégyen esett rajta! Pajtásaim apja dühösen szólt le az udvarra:

— Dobjátok ki azt a bitangot!

A cigány büszkén nézett fel hozzánk. Egy cöppet sem félt ő.

— Hiszen nem bántottam én a kisasszonyt, egy ujjal sem!

— Takarodj!

Közelebb jött s fölkiáltott Lalához a tornácre, kemény, férfias hangon:

— Sirhatsz! De te azért mégis csak eljössz én hozzám feleségül, egy esztendő mulva.

Nyugodtan kiment az udvarról.

Nem nevetett senki a vakmerő mondaton. Olyan hangon volt az mondvá. Pajtásaim apja mordult a cselédre:

— Meg ne lássam többé ezt a naplopót itt az udvaron!

Nem telt belé egy esztendő, Lala csakugyan elment a cigánnyal. Nem csudálkoztam, mikor ezt hallottam, hittem én a tündermeséket is mind, az utolsó szóig, — csak azon búsultam, hogy az én királykisasszonyom mennyi keserűséget szenvedhet egy cigányputriban . . .

Mesélték róluk faluszerte, hogy Lala cipőtalpába varrta néhány szál haját a cigány és egy arcképét lopta el, — úgy babonázta őt magához. Hogy a buzavirág közt bűbajos füveket is hordott neki,

severini Sorsich Béla altábornagy, a cs. és kir. 63. gyaloghadosztály parancsnoka, a Száván való átkelés bravuros keresztülviteléért a hadiékítményes II. oszt. kat. érdemkeresztet, a Lovcen megvívásáért pedig a hadiékítményes II. oszt. vaskoronarendet, a német vaskeresztet és a török vasfélholdat kapta.

istenfát, lucapemetét, azoktól betegeskedett annyit a leány, — az istenfá tette, hogy karácsony felé már a tükrében sem ismert magára. Szóval, megrontotta. Addig emésztette, míg végre elment hozzá irgalomért, s akkor nem is erszette többé el.

Régen fölirtam, hogy majd egyszer novellát csinálók belőlük, s melléjük jegyeztem: »Lala, romantikus, szőke leány, szerette a virágot, kissé érzéki, — a cigány szilaj temperamentum, erős szem, hatalmas fizikum. Valami primitív szuggesztió . . . És a poézis . . . A szerelem . . . Hiszen beszélni se igen tudtak egymással . . .«

Most, hogy a *Revue Encyclopédique* okkultizmust és spiritizmust tárgyaló számában elolvastam *Gérald Encausse* (Papus) cikkét, rögtön eszembe jutottak: Lala és a cigány. Eszembe jutott a felsőmagyarországi M-né is, a kiről szinte gonosz mesék járnak: boszorkány-praktikákkal adta férjhez két rémcsunya lányát két daliás, gazdag urfihoz s ő maga is mindig csunya volt, az szerette őt, a ki neki tetszett. Sokan tetszettek neki. Azt mondják: ha egy fotografiát megszerezhetett, azt csinált az illetővel, a mit akart, gyötörte, nyavalyássá emésztette az embert. Ma is él, és az anyák féltik tőle ma is legényfiaikat, pedig cselédjei nélkül már a kastély erkélyire sem tud kimenni.

Papus ismerteti a *Rochas* tanár tudományos kísérleteit, melyekről különben Rochas is kiadta jegyzeteit: a *Megrontás*-ról. Azt hiszem, ez a magyar szó adja vissza leghívebben a francia *Envoûtement*-t, a melyről gyakran esik említés a francia boszorkánypörökben, s a miről a *Malleus Malleficarum*, Jacobus Sprenger, VIII. Ince pápa inkvizitor-mesterének boszorkány-kódexe is szörnyűködve emlékezik meg. Ha jól emlékszem, az 1689-ben megkövezett ugocsai boszorkány: Szernyei Anna is cimborált, szegény, ilyenformán az ördöggel, és a szegedi bűbajos asszonyok is mutattak ebben az irányban.

Az indus eredetű s a fekete mágia gonoszságai közé sorolt envoûtement-t valószínűleg a cigányok hozták át Európába, itt a franciák kezdték gyakorolni nagyobb stílusban. Az én Larousseom így adja a szó értelmét: »Mágikus művelet abban áll, hogy egy viaszból formált alakon, mely azt jelképezi, a kinek ártani akarunk, sebeket, szurásokat ejtven, hit szerint a jelképezett illető szenvedni a fájdalmakat.«

A középkorban kinpad és halál volt a büntetés érte. Például így lakolt, 1316-ban, *Enguerrand de Marigny*, X. Lajos tárnokmestere. Kisült a zászlós urra, hogy harácsolts és hamis pénzt veretett, de az ő király ura — bár »csökönös« és »veszekedő« a felséges ur történelmi mellékeve, a ki saját feleségét, a házasságtörő Marguerite de Bourgognet, habozás nélkül megfojtatta — nem vette tulságosan zokon a manipulációt. Lehet, hogy Marignyi meg kezire is járt, mert sok pénz kellett X. Lajosnak. Uradalmi jobbjait is fölszabadította, csak hogy pénzhez jusson. Szeliden akart banni kincstárosával, de annak ellenségei azt az adáz hirt hozták a királynak, hogy a tárnokmester felesége és testvére egy professzionátus boszorkánymesterrel cimborálva, »a király, Charles de Valois gróf és még néhány báró hasonlatosságára viaszképeket készítettetek, hogy ilyen ördöngős módomban segítsenek Enguerrandon, megrontva a királyt és udvarát, lévén azok az átkos képek olyatén módon alkotva, hogy a míg léteznek, a király, valamint az ő grófjai és bárói mind halálig csak tengődnének és szenvednének . . .«

Rochas az érzékenység kihelyezése (*l'extériorisation de la sensibilité*) kérdésében végzett tudományos kísérletei folyamán megdöbbentő eredményeket ért el.

Jacobus Sprenger boszorkány-kódexe, mely valaha az inkvizitorok kézikönyve volt, ma-holnap egyik naiv őse lesz a nevrothák tankönyveinek s kórházaink betegágyain ápoljuk azokat a súlyos »eseteket,« a kiket hajdan máglyára hordtak.

És mi lesz néhány száz év múlva majd a mi könyveink sorsa? . . .

Rochas 1887-ben közölte *Megmagyarázatlan erők* (*Les forces non définies*) című könyvében ama kísérleti kutatásait, melyeket a hipnotizmus terén végzett, foglalkozván pedig főként a hipnotizmus megoldására váró kérdéseivel, többek közt, például, az emberi polaritással. A magyarázatok, a melyekkel Rochas szolgál, nem sokban tértek el az általános teóriáktól, de további kutatásai folyamán sikerült határozott irányt adnia némely mindaddig kétséges tapogatózásnak, — ama mély, hipnotikus állapot létezésére talált, melyben tényleg jelentkeznek a régi delejezők által bizonyított tünetmények, bár mindaddig mesének minősítették az ilyesmit az összes, hipnózissal foglalkozó modern orvosok.

Charcot dr. elmélete szerint, minden hipnotizált egyén három jellemző állapotban esik át.

Első, hogy mély álomba szunnyad. A szemek csukva vannak, a végtagok ernyedten lógnak, a bőr teljesen érzéketlen. Ez a *letargia*, az érzéketlenség.

Ha ez állapotban szétfeszítjük az alvó szempilláit s így módját ejtjük, hogy a világosság a szemekbe jutván, izgatónak hathasson az idegközpontokra, vagy, ha valami hirtelen az erőszakos hatást gyakorolunk a hallási idegekre, például gongot konditunk meg, — az alvó végtagjai mereven abban a helyzetben fognak maradni, a melybe helyeztük, szemei nyitva, s teste engedelmesen és mozdulatlanul őrzi meg a legkülönösebb helyzeteket. Ez a második fázis, a *katalepszia*, a dermedtség.

Ha már most valami újabb, második, agybéli izgalmat idézünk elő az alvóban, bekövetkezik a harmadik állapot: az alvó megmozdul, hozzálát rendes és szokott napi foglalkozásaihoz, hallja azokat, a kik szólnak hozzá, és ilyen állapotban főként alkalmas a szuggesztióra. Körülbelül ilyen állapotban vannak a »holdas«-ok a kik éjjel fölkelnek, tesznek-vesznek, háztetőkön járnak. Ez a *szomnambulizmus*, az alvajárás, a Charcot által kodifikált párisi iskola szerint a hipnotikus álom harmadik és utolsó fázisa, mely után fölébresztik az alvót.

Rochas azonban, alkalmazván a régi delejezők kézmozdulatait, a passeokat, hipnotikus állapot harmadik fázisában lévő alvón, — eljutott egy negyedik fázishoz, a *mély, hipnotikus állapothoz*, (état profond de l'hypnose). És megtalálva ezt, tanulmányai és kutatásai révén eljutott az *érzékenység kihelyezéséhez*, ezzel a »megrontás« egyik megmagyarázhatásához.

Ugyanis: midőn a hipnotizált egyén az első három hipnotikus állapot valamelyikében van, az érzékenységnek semmiféle tanujelét nem adja, hanem átvive őt a negyedik fázisba, bár az érzéketlenség azon érintetlenül megmarad ugyan az egész test felületén, de — és ez a csudálatos — testétől 10—15—20 centiméternyire érez. Ha csipik, vagyis inkább jelzik a csipést testétől ilyen távolságban, fájdalmat érez és a test reagál. Sőt a mi még csudálatosabb, némely anyagok, például a víz és a viasz magukba veszik az így kihelyezett érzékenységet s bizonyos ideig meg is őrzi azt, olyannyira, hogy, például, ha az alvó tudtán kívül égő gyufát tartunk az érzékenységgel így telített víz fölé, az alvó úgy viselkedik, mintha őt égetnék. Egy ellenőrizett kísérlet alkalmával égési hólyagokat idézett elő az alvó kezén a gyufa, mely félméternyire volt tőle

Joleand-Barral, a »Justice« szerkesztője hozta szóba először e kísérleteket a sajtóban, kapcsolatban e »megrontás«-sal. Lapjának 1892. március 19-iki számában írja: E hónap 16-án Rochas érzékennyé tett, hipnotizált médiuma révén, egy telített oldatot. Midőn a tanár segédje belétette ez oldatba a jegecet, melynek a folyadék kristályosodását kellett előidéznie, a médium, kinek érzékenysége ama folyadékba volt kihelyezve, rémitő ideggörcsökbe esett, elájult s a legerélyesebb orvosi közbelépés után sikerült csak őt magához téríteni. Rochas érintetlenül őrizte meg az oldatot. Tegnap, március 18-án, konstatálni óhajtván, vajjon mennyit őrzött meg a folyadék abból a sajátságos rokonságból, mely ahhoz a médiumhoz kötötte, a ki két nap előtt, ugyszólva életéből adott beléje, — egy kis pengét szurt a folyadékba... Feledhetetlen jelenetnek voltunk a tanui. A médiumnak fogalma sem lehetett Rochas cselekedetéről, de a mint a kés a folyadékba merült: éleset sikoltott a boldogtalan, mintha őt döfték volna mellbe, — lerogyott a földre és zokogva szorongatta mellét. Ez s néhány hasonló kísérlet magyarázatul szolgálhat az »envoûtement« bûnéhez, melyért a középkorban annyian lakoltak máglyákon.

Ugyancsak Joleand-Barral jelenlétében végezte Rochas viaszfigurával is kísérleteit. Piros viaszból gyurt egy kis szobrocskát s áthelyezte belé, a hagyományos passeok megejtésével, egy fiatal asszony érzékenységét. És mintha megfelezte volna a hipnotizált asszony életét, szoroson megosztva sorsát a kis viaszfigura sorsával. Bárhol érintette a viaszalakot, az asszony is megérezte azonnal: a mint Rochas tüszurást ejtett a viaszszobron, az asszony sikoltott s kezével dörzsölte testének ama részét, hol a tüszurást érezte.

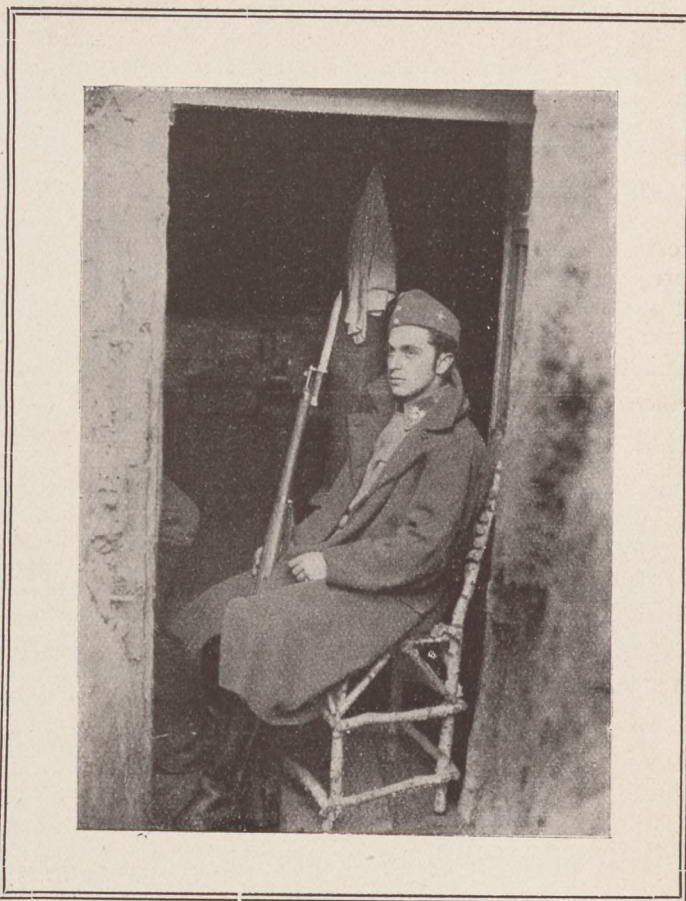
E jelenet tanui oly különösnek találták a történeteket, annyira fantasztikusnak az egészet, hogy ösztönszerűleg kételkedtek, s valahogyan úgy iparkodtak magyarázatot lelteni hozzá, hogy hátha csak szuggesztió az egész, szuggesztió, a mit Rochas, lehet önkéntelenül gyakorol a fiatal asszonyra?...

Váratlan jelenet győzte meg őket az ellenkezőről.

A kísérleteket befejezván, a meghívottak bucsut vettek Rochastól s a médium is kiment a vendégekkel együtt az előszobába. Barral maradt együtt Rochas-val s a viaszszobrot vizsgálgatta. A mint így babrált vele, kissé erősebben talált a viaszba nyomni, formálván valami félrecsuszamlott részt rajta. Es ekkor az előszo-

A Balkán-vonat indulása Konstantinápolyból. Balról-jobbra: Kelecsényi Ferenc, Karácsony Géza dr. Zádor István festőművész, Beha bey Smyrnából.

A harctéri figyelőben: Rausch Antal zászlós, ki hősi magatartásáért az ezüst vitézségi érmet kapta.

bában ismét fölhangzott a médium fájdalomsikoltása. Erős fájdalmat érzett ballábjában.

Rochas megkísérelte egy fotografikus lemezen is az érzékenység kihelyezését.

Az el nem altatott médiummal megelőzőleg érintkezésbe hozott lemezre vont fotografia nem tanusított semmi érzékenységet. Egy második lemez, melyre az elaltatott médium érzékenységét csak fölületesen exteriorizálták, adott ugyan, de halovány eredményeket. A harmadik lemez azonban, melyet, mielőtt a fényképező masinába helyezték, lehető leggondosabban telítettek az alvó médium érzékenységével, csudálatos eredményekkel szolgált. Elegendő volt hozzáérni, hogy a médium azonnal megérezze. Végre Rochas tüvel felkarcolta az üveglapon a jódezüst-réteget, ott, hol a médium kezének képe volt. E pillanatban a médium görcsös vonaglások között elájult. Midőn fölélesztették, két piros foltot konstatáltak kezén, a bőr alatt, éppen ott, a hol a fotografia felületén voltak a tükarcolások.

Rochas megismételte így, lehető leghivebben, a régiek boszorkányos envoûtementjét.

»Ezek a tények misztikusabbnál misztikusabbak« — írja Joleand-Barral — »s egyszerűen csak hü elbeszélésekre szorítkozunk. Nem arról van szó, hogy higgyék, vagy ne higgyék. Azt mondjuk el, a mit láttunk.«

A kit bővebben érdekel a kérdés, annak ajánlom, mielőtt kritikát formálna magának, *De Rochas d'Aiglun* három könyvét: »Le fluide des magnétiseurs,« »Les états profonds de l'hypnose,« »L'exteriorisation de la motricité.«

Matthias Deray

Darányi Ella és Horváth Boldizsár,
a „Hipnotizmus“ c. párjelenetben az első Tavasz Estén.

A társaság.

Budapest, 1916. április 3.

Kedves Bandi! Köszönöd a szives meghívást, de elfoglaltságod miatt legnagyobb sajnálatodra nem jöhetsz a Tavasz Estékre. Tudhatom, — mondod, hogy minden hívásomra örömmel jöttél, de ezuttal — ne vegyem rossz néven — lehetetlen: nem ereszt az orosz. Szívben, lélekben azonban velünk leszel a sárga teremben, s kérsz, írjam meg, mint folynak le a világháború második évében Budapesten a Tavasz Esték. Ott volt-e az a szőke hajú, kék szemű kis leány, a kinek halványan szomorú arcát talán most kezdi pirosra festeni egy új tavasz. Vajjon igazán szomorú-e még, s nem pengeti-e körülötte sarkantyuját valami Hinterlandbeli hős. Annak talán érdekes élményei vannak, a miket ő tágranyilt szemekkel hallgat, neked még élményeid sincsenek — irod — hiszen fél év óta tétlenül kell őrizned a muszkát.

Erzsike nem jött el a Tavasz Estékre, falura utaztak, a sárga terem ragyogó csillára helyett kertjük virágzó barackfája alatt számlálja a napokat, a heteket, a hónapokat. Azzal bucsuzott: írja meg a Bandinak...

Minden kékszemű kislánynak azonban nincsen Bandija s csak egy Bandinak van ilyen szőkehajú Erzsikéje. A többiek, a tizennyolc évesek, nem bírnak, — még a világháború közepén sem — a szívükkel, vágytak, vágnak ma is szép tavasz esték után, a melyek máris oly nagyon, nagyon szépek most Budapesten.

Csodálkozol, hogy ráérek tavasz estéket rendezni, holott alig néhány hete érkeztem vissza a németektől s megyek ismét a nyugati frontra, — nem, csak a front mögé — s közben Rügen szigetén is átadom a

tavaszi esték jó szivekből termett gyümölcsét? — mindenre ráér az ember, ha akarja.

Az első est komoly részét: a főhercegnők fogadtatását, a bécsi kegyelmes asszony impozáns, nagy tartalmu előadását, az előkelő közönség névsorát nem írom le, a vékony hétfői szám dacára részletesen írtak róla a napilapok, neked inkább arról beszélek, a mit csak azok látnak meg, a kik a kulisszák mögött állnak: sok minden másképp fest onnan.

Tehát: Darányi Ella és Horváth Dizi — Boldizsár a becsületes neve — ott feszengetek a felolvasás alatt a hátsó ajtó mögött s egymást biztatták:

— Maga drukkol? én igazán egy cseppet sem. Csak aztán, ha megakadunk, kérem sugjanak.

Nos, igazán nem volt oka drukkolni ennek a helyes két gyereknek, mert oly nagyszerűen, oly arányosan játszottak, hogy fogadni mernék, ha a felolvasás után el nem mennek, Ő Fenségeik is kitűnően mulattak volna a pompásan eljátszott kis hipnotikus jeleneten. Szemben a nézőtérrel élveztem az arcok széthuzódását s azt a jóindulatu mosolygást, mely az ügyes kis műkedvelők játékát nyomon követte.

Olyan tapsorkán kerekedett, hogy színházi nyelven szólva, négyszer (vagy csak háromszor? no mind egy!) kellett a *lámpák* előtt megjelenniök.

Csak egy tenyérpár nem mozdult a nézőtérén: úgy sejtem az Ellácska mamájáé volt, egyik kezét nem használhatta, mert a szemébe esett valami s a zseb-kendőjével kellett törülgetnie. A felszabadult izgalom gyakran csinál ilyen meglepetéseket.

A Kerékjártó Duci művészetét is szeretném dicsérni, ehhez azonban szakkifejezésekkel kellene élnem, pedig biz Isten nem vagyok zenetudós, jobb tehát ha csak egyszerűen elmesélem, hogy fenomenálisan játszott. Igazán megérdemelné, hogy ország-világ előtt kidicsérjük s elbeszéljük, hányszor játszott már jótékonycélra ingyen ez a kiváló művész.

Előadás után a sárga teremben teáztunk. Höfelné kegyelmes asszony el volt ragadtatva a kaszinó szép berendezésétől s hidd el, jól is fest ez a mi kaszinónk, különösen így este, teljes világításban, szép asszonyok és leányok társaságával. Mert bizony az immár történelmi nevezetességű sárga terem a zsufolásig megtelt.

A boxokban is eloszlottak, fent is maradtak néhányan, mégis alig tudtunk helyet szorítani az »Excellenc Ecke« számára, melyet, bár nálunk ez nem szokás, a bécsi vendégek tiszteletére hirtelenében meg-

alakítottunk. Az urak csoportjában nem közönséges látvány volt együtt látni Berzeviczy Albertet, Hazai Samu bárót, Lánczy Leót, Széchenyi Béla grófot és Wekerle Sándort. S a mi a legérdekesebb a dologban: politikáról egy szó sem esett közöttük...

Közben összeállítottam nagyjából a számadásokat s büszkén jelenthettem még az est folyamán, hogy már az első est circa 3500 koronát jövedelmezett a Sassnitzba érkező rokkant hőseink javára. Másnap még Tisza Istvántól kaptunk jegymegváltás címén száz koronát, utólag is küldenek majd jegyekért pénzt, úgy hogy az egy hét alatt minden reklám nélkül rendezett tavaszi est mintegy négyezer koronát hozott a jótékony célra. Igaz, hogy költségek alig volt, mert a Kaszinó minden kiadást elintézt, még a teánál is vállalta a gavallér háziur szerepét.

A második tavaszi est műsorát összeállítottuk már. Tormay Cecil nálunk szólal fel először élőszóval a divathóbort ellen; tudom, érdekes, finom és szellemes lesz, mint mindig. Buttykay Ákosné énekelni fog, Herczeg Ferenc felolvas, Fényes Annus és Kertész Dezső valami, még nem tudom milyen párjelenetet fognak eljátszani.

Az utolsó est utolsó pontjára is nagyban készül-

nek már a lányok. Antik miniatűrök (ha alkalmas magyar nevet találsz, ird meg) címmel régi rációkban fogjuk őket viszontlátni; hogy szépek lesznek, az csak természetes. Milyen élvezettel segitenél nekem a képek beállításánál, ámbár most sem aggodom. Tóth Laci vállalta az ügyet, tudom menni fog minden, mint a karika-csapás.

Sok szó esett a Tavaszi Estén Lánczy Leóék megeelőző tavaszi délutánjáról, melyet Höferné kegyelmes asszony tiszteletére a háborúhoz illő izléses egyszerűséggel és mégis pazar, uribőkezűséggel rendeztek Nagyjános-utcai palotájukban. A diszes névsort nem győzném leírni, de tudom, hogy az érdekel, ha felsorolom, hogy gróf Apponyi Sándorék Balás Béláék, gróf Bánffy Miklós, Berzeviczy Alberték, Theisrucki Fleischmann Mórécék, gróf Fürstenberg Egon, báró Gbillány Imréék, báró Hazai Samuék, Kálmán

Sachs J. festménye után.

Höfer Irma, Höfer altábornagy vezérkari főnökhelyettes felesége, 1916. ápr. 2-án, az Országos Kaszinóban tartott első Tavaszi Estén nagysikerű felolvasást tartott.

Gusztávék, gróf Marenzi Ferencz, báró Papp Géza, Rickl Gyuláék, Simontsits Elemér, báró Szalay Imre, gróf Széchenyi Béla is ott voltak a pompásan sikerült öt órai teán.

Te pedig hallgatod ezalatt a tenger (orosz golyó) mormolását, valahol fenn az északi fronton, a hová sok, sok üdvözetet küldünk neked Bandikám,

a legőszintébbet, barátod *István*.

Mády-Kovács Imre zászlós egy gáztámadásnál.

Baross Tibor dr. felv.

A sárkány.

Irta Törökné Kovács Hermin.

Korán kelt fel az öreg ur. Nem volt maradása. Égette a vánkos; a szoba is mintha túl lenne fűtve. Odaát a szomszéd benyilóban a felesége: szegény, jó, öreg Katalin még békésen, nyugodt, mély lélekzetvétellel, aludt. Künn, a barátságtalan téli hajnalban havas háztetők világlottak és egy-egy távoli fényben fürdő ablak mint égő szem csillant ki a sűrű homályból.

Koós Demeter gondosan betette a szobák közötti ajtót. Hadd pihenjen szegény Katalin. Reá fér. Amióta a gyerek olyan keserves, bizonytalan, veszedelmes sorsba vetődött a meleg otthonból, csupa sirás, bánat az élete.

Az öreg ur mélyen felfohászzkodott. Fülébe csendült a felesége hangja, úgy, amint azt olyan sokszor, szinte nap-nap után hallotta:

— Kemény szived van, Demeter. Én kisirom a szemeimet és te csak olvasod az ujságot és ragyogva dicsekszel, ha újabb győzelmekről van hír. Semmit se törődsz egyetlen fiaddal. De én látom elhanyagoltan, ezernyi nélkülözés között, hideg lövészárokban és golyók fütyölnek feje felett és az orvul támadó fagyos szél megdermeszti ujjait és vastag, fehér halotti leplet tereget reá a frissen szakadó hó. Szívem megszakad a fájdalomtól, de te érzéketlen vagy, mint a kő.

Koós Demeter keserűen mosolygott. Ült a nagy, öblös karosszékben, szítta a pipáját és elgondolkodott.

Csakugyan kemény szive lenne-e? Fáradtan, bús szomorúsággal ingatta fejét . . .

Arra gondolt, hogy Katalin sohasem ismerte őt igazán. Akkor sem, amikor mirtus-koszorus fejjel, piruló

szépségben ott térdelt mellette az oltár lépcsőjén — és ma sem. Valahogy lélekben mindvégig idegenek maradtak egymáshoz. Katalin csak azt látta meg, amibe okvetlenül bele kellett ütköznie a tekintetének. Jó, ügyes, felületes kis asszony volt; derüs, akár a napsugár és könnyen síró, mint a felhő.

Némi vád, fájdalmas szemrehányás rezgett szívében. Az elmúlt ifjuságnak szép, színes, párosan izzó napja szivárványként csillan meg előtte, mint egy gyöngyöző drága folyó, a mely tovatűnt, belefulladt az öregség vigasztalan, sűrű ködébe. És a napsütéses, aranyos parton, mintha csupa pompázó virágok között járna a kis Ferike . . .

Koós Demeter felcsillanó szemekkel meredt maga elé.

Ferike, ime, ott áll előtte, mint régen, sok-sok idővel ezelőtt, valami piros örömmel bélelt nyári nap sugárzásában. Kicsi arca csupa boldogság, ahogy fut a fehér pipitér-csillagokkal teletüzdelte rét bársonyán és a hangja kacag ezüstösen, boldog, gondtalan örömmel. Kezecskeje még fogja a sárkány madzagját. A sárkányét, a melynek hosszú, színes, csillogó papirosa kényesen meg-meglíbbenve uszik az illatos, kéklő levegőben, mint valami különös, óriás, rabláncon szálló madár . . .

Koós Demeter vele fut és csillogó szemekkel biztatja, hogy csak erősen, keményen fogja a madzagot és majd, ha erős lendülésben lesz, bocsássa szabadon. Ám Ferike kis kezei el nem engednék a spárgát. — Elszökűnk — mondja és szemecskeje tele lesz könnyel . . .

A sárkány . . .

Odaát megroppant az ágy. Koós Demeter szívéig összerezzen. Talán Katalin ébredezik . . .

De csend lett. Csak künn fütyölt a szél és keményre fagyott hócsomókat röpitett az ablaknak. Az ég felhős, sötét kárpitján a közellevő hajnalnak legkisebb nyoma se derengett. Ám nehéz társzekerek döcögtek lenn az utca kövén, élesen csikorogtak a boltok felhuzott redőnyei és a felgyult ablakszemek csillagai mind sűrűbben ragyogtak át a hulló hó sűrű, fehér fátyolán.

Koós Demeter lábujhegyen lopózkodott a szekrényhez. Lassan, vigyázva huzta ki a fiókot, a hol Ferike hajdani játékszerei állottak. Tört lábu, fejevesztett fakatonak, apró, csaknem felismerhetlenségig rongált váracskák, a melyek előtt annak idején heves harcot vívtak a vöröskékre mázolt, póruljárt kis babák, egy csodálatosan épen maradt, lóháton vágató tiszt; immár örökké mozdulatlan, indulásra készen álló, apró vasuti kocsik sokasága; képeskönyvek és a sarokban, szerényen meghuzódva, gondosan összehajtogatva, — sárkány. Mintha csak tegnap lett volna, hogy kényes-büszkén táncolt a levegőben. Csillogó papirosokból vágott farka megfakulatlanul, élénk színekben viritott elő, mint egy marék virág, a melyet hajdani s álombeli tündérrétről szedtek.

Az öreg ur csillogó szemekkel nyult utána. Óvatosan, mint valami kincset, szétkergette az asztalon; megigazgatta horpadt részeit, utána nézett: erősen áll-e még a spárga?

Nem volt semmi hiba. Csak éppen fel kellett engedni, beledobni a rohanó szélbe és futni utána, mint egykor, piros örömmel bélelt nyári nap sugárzásában.

Megemelgette, megpróbálgatta. Ám, itt a szobában, hová külső szél be nem hatott, lankadtan, erőtlenül hullott vissza.

Koós Demeter csak a sárkányt nézte és a kisfiut látta, a hogy futott pirosra gyult arccal, csillogó szemekkel és a kacagása édes, csilingelő muzsikaként zengett utána és forró vágy fogta el, hogy repülni lássa ismét a sárkányt, mint akkor, büszkén, diadalmas nekilendü-

lésben. Ugy érezte, hogy édes gyönyörrel telne meg a szíve és a bánat, a mely most kinzón tapad reá, elcsendesedne.

Szegény öreg fejében csodálatos víziók támadtak: fényesek, követelők, parancsolók. Ugy tetszett, mintha menten nyári fényekbe kellene borulnia a szobának és a mi sötétség és szenvedés van, messze elszállana onnan.

Remegő ujjakkal, hirtelen erős elhatározással tárta ki az ablakokat. A szél, a mely odakünn vad táncot járt, sikoltva rohant be és a vacogó, vékony, összetört testű Koós Demeter kezéből szinte teljes erejével akarta kiragadni a büszkén magasra lebbent sárkányt.

Oh, hogy libegett, táncolt, kényeskedett odafenn!

Éppen, mint akkor, a tündöklő, boldog nyári napon Koós Demeter elragadtatva, magánkívül a nagy gyönyörűségtől, könybelábadt szemekkel csodálta. Lám, itt van Ferike, a hogyan remélte. Édes, meleg gyermekszemeiben csillogó örömmel és az arca pirosan rózsás, üde, friss, mint a harmatos virág. Szinte hallja is csengő, ijedi kiáltását:

Apukám, gyere, segíts! Ismét el akar szökni...

Köny szökött szemeibe meghatott boldogságában. Észre se vette, hogy a fagyos hideg át meg átjárjagyenge testét. Lehuzta, majd ismét felengedte a sárkányt, sőt az ablakon is kiengedte, de a szél oly erővel vágta a falhoz, hogy papiroosteste sok darabra szakadt. Nagyon megijedt és hirtelen tudatára jött, hogy kimondhatatlanul fázik. Könnyü éjjeli ruháján ész nélkül rohan át a szél; ujjai görcsösen megdermedtek és csak nagy erőfeszítéssel tudta becsukni az ablakokat.

Kelet felől gyenge, csaknem vak világosság feküdt az ég havasan szürke boltozatára és a szoba butorainak furcsa, fantasztikus, ismeretlen körvonalakat adott.

A szomszéd szobában Katalin mozgolódott. Halotta, hogyan huzza fel bő, kényelmes papucsait és halkán pöröl a cselédleánnyal, aki ismét nem készítette el idejére a friss kávé.

Különös, duruzsoló hangok voltak ezek, messziről szakadtak, ködökbe fojtottak. Koós Demeter úgy érezte, hogy méhként zsongják körül a fejét, nőnek, nagyobbodnak, formát öltenek és libegnek, száguldanak aranyos papírfarkakkal a levegőben, mind többen és többen, egy egész sereg, egész beláthatatlan, sűrű, sötétedő és felvillanó erdő.

Kicsit megijedt. Kiáltani szeretett volna Katalin után, de nem tudott. Égett, perzselődött a torka, melle és a mellett vacogott, didergett a paplan alatt, ahová ismét nagy kinnal bebujt.

A sárkányok ezrei körülrepedesték, elállották előle a világosságot. Néha úgy tetszett, mintha Ferike kedves, meleg, vékonyka hangja csendülne:

Apukám, gyere, segíts. El akarnak szökni...

Megpróbálta felemelni karjait, de nem bírta. Különös, hogy egyszerre milyen ólomsullyal feküdtek mellette az ágyon. Bizonytalan félelmek kezdtek gyötörni: mi lesz, ha többé nem segíthet Ferikének...

Közben hallotta az ajtó nyílását és úgy volt, mintha egy fehér haju, ijedt arcú öreg asszony kiáltozna mellette.

Vajjon Katalin lenne?

Szent Isten! Mi történt veled, Demeter?

Később tisztán felismerte vonásait. A ráncok még

Képek a tavaszi korzóról. Polónyi Géza.

Lázár Ernő felv.

mélyebbre vésődtek ajkai, szemei körül és az álla idegesen reszketett. Vajjon Kataliné lenne az a hegyes, sovány, öreg áll?

Koós Demeter előtt ismét felvillantak a régi, szép idők. Barátságos, meleg, szépségekkel teli napok, emlékek, a melyek tüzesek, fénylők és boldogítók. Minden idegével, minden érzésével és gondolatával visszszakadt a multba. Egy rég lecsukott könyv nyílott meg hirtelen előtte, a melyből valahogy elmaradt, lekopott mindaz, ami szenvedés, bánat, küzdelem volt és csak a szépségek, szivárványos tündöklések, jóleső melegek maradtak vissza. Könnyünek, csodálatosan megfiatalodottnak érezte testét. Ugy volt, mintha röplő tudna, akár a csillogó sárkány, mely hajdan pipitéres rétek felett uszott büszkén és kényeskedőn. Lázban égő szemei elől elveszett a kicsi, szomorú szoba, szegény Katalin siránkozó, öreg arca...

És ekkor úgy tetszett, hogy rémes, szivszaggató sikoltások hangzanak körülötte. Katalin megragadta vállát, rázta és jajgatva kiáltozta:

A fiam... Drága egyetlen fiam...

Földre roskadva vergődött mellette. Koós Demeter kinos nehézségekkel küzdve felkényökölt és nézte. Csodálkozva, némileg meglepetten, mintha idegen asszony szenvedne mellette.

APOLLO a ROYAL-SZÁLLÓ épületében
az előkelő társaság mozgóképszínháza.

Windisch-Graetz Lajos herceg huszárfőhadnagy,
az új homonnai képviselő.

A sárkány még mindig az asztalon feküdt. Megrongáltan, összetépetten, de csillogó papirosfarka hosszan uszott lefelé és a hirtelen légáramlatok erősen libegtették. Koós Demeternek úgy tetszett, hogy Ferike gyenge gyermekkeze fogja a spárgát és fülében boldog, elégedett, messziről csengő kacagások zengtek.

Ugy érezte, hogy most... most rögtön magasra libben a sárkány és kiröpülve vágat hegyen-völgyön, pipitéres rétek felett, aranyló, édesen meleg verőfényben...

Ferike apró lábai türelmetlenül toporzékolnak. Reá tekint. Várja. Indulni akar... úgy mint régen, sokszor...

Koós Demeter felhőrdült. Végső erejének megfeszítésével felemelkedett és két karját maga elé tartva, hirtelen lendült le az ágyról. Megtört szemei a sárkányon függtek. Még látta, hogy libben fel, miként önti el a sziporkázó aransugarak lángkévéje, még felcsillantak előtte a hószinü pipitérrel teletüzdelt bársonyosan zöld rétek, a boldogan, örömteli szívvvel futó gyermek pirosra gyult, édes arcocskája... azután lecsukódtak szemei álmos sietséggel és sulyosan, mint a lakat, melyet mindörökre lezárt ajtóra akasztanak...

A sárkány amott az asztalon, nehézkesen, hiru próbálgatással emelgette megszaggatott testét...

Történeti Korszak Huszári

Porzó.

Vagy azt írjuk címül inkább: Forgó bácsi? Mind-egy. Mert Floridor az Celestin és Celestin az Floridor és az *Igaz történetek* írója is ugyanaz, a ki a *Kis Lap*-ot csinálta nekünk, édes, szép hazugságokat akkor oly boldog gyermekeknek. Nekünk, a kik a nyolcvanas, kilencvenes évek csöndjében örültünk az élet reggelének, szívünkhöz nőtt, kedves barátunk volt Forgó bácsi, a kit legzsengőbb éveinkben búbájos varázslónak, százkezü ezermesternek képeltünk, a ki talán még forogni is tud, mint a tündérkirály kacsalábon forgó gyémánt-palotája; később hószakállú, szelid tekintetű nagyapónak, a ki valami különös kegyelem folytán sohasem öregszik meg és a szive épp olyan fiatal, mint a mienk.

A Kis Lap végigkísérte gyermekkorunkat és a mikor kinőttünk a rövidnadrágból és túl voltunk Kárpáthy Zoltánon, Porzó lett a kedves ismerősünk. Vele találkoztunk az első tárcákban, a miket szabad volt olvasnunk és gyönyörű szépek voltak ezek a tárcák mindig, volt bennük hangulat és humor, pedig akkor még nem felejtettük el a humor definícióját. És a mikor a gólyák csapatával mi is megtaláltuk az első kávéházunkat, vele együtt rátaláltunk a Borsszem Jankóra is és abban Csicseri Borsra. A feketénket — mennyibe is került egy pikkoló a Centrálban? — még a cukornál is jobban megédesítették Mokány Berci, Bukovay Abszi és Reb Menáchem Cicesbeiszter és akkor már tudtuk, hogy Forgó bácsi, Porzó és Csicseri Bors ugyanaz, egy nagyon sokat tudó és nagyon sokat dolgozó magyar író: Ágai Adolf.

Pedig nem is magyarnak született. Az anyanyelve horvát volt, de azért nem volt nála magyarabb szívü, magyarabb nyelvü humoristája, a mult század utolsó negyedének. A magyar tárcairás atyamesterének is nevezik és joggal, mert La Fontaine lelke élt benne, a ki ott dolgozott a Kemény Zsigmond, Kaas Ivor, Ábrányi Kornél redakciójában. És hasztalan futott az idő, fölötté nem mult el és bár szinte egyedül maradt azok közül, a kik vele kezdték a munkát, Ágai Adolf hozánk fiatalodott és mi öregedtünk ő hozzá. Szinte hihetetlenül hangzik, hogy im, Porzó nyolcvanéves. Előtünk az *Igaz történetek*, a *Por és hamu*, a *Vizen és szárazon* és a többi könyv, a mit nekünk ajándékozott és Viola Vera, Polydor ur ma is olyan fiatalok, akárcsak Mokány Berci és az ősjogász.

A Kisfaludy Társaság, a Petőfisták küldöttséggel keresik föl Porzót, tárcákat, cikkeket irnak róla a lapok, megintervjuolják, fotografiát kérnek tőle, de Pest fölött — mennyire szereti Ágai ezt a várost! — ragyogó kék az ég, a fa lombosodik, zöldül a hegyoldal és mi nem tudjuk elhinni ezt a nyolcvan évet és nem is azért küldünk szívbeli üdvözlötet Ágai Adolfnak, mert öreg ember, hanem azért, mert a mi szívünkben ma is olyan fiatal, mint akkor volt, szép emlékeink virágos kertjében, az élet májusán.

Zsembery István.

Hindy Zoltán.

Zsembery István és Hindy Zoltán.

A katolikus közéletnek békében is fáradhatatlan harcos két katonája, a háboru kezdete óta annál lelkesebb zászlóvivője, jobban-rosszban két elválhatatlan barát Zsembery István és Hindy Zoltán. A ki ismeri őket — és van-e, ki a nevüket nem hallotta? — szinte el sem tudná képzelni őket egymás nélkül és, úgy látszik, valóban áldás van két jóra szövetkezett egész férfi barátságán. Mert áldás van az ő munkájukon is, igaz érdemekben gazdag munka gyümölcsén, melyre mosolygó napsugárként ragyog im a királyi kegy, elismerése a köz érdekében végbevitt jónak, a puritán polgári erénynek, mely kitüntetés nélkül is legszebb disze minden szívnek, mely keresztény ideálokért hevül.

Az írást szerint a »főiskolai jótékonyági intézmények sikeres vezetése által szerzett érdemeik elismeréséül« kapták magas kitüntéseiket, de e néhány szóban alig fér el a Zsembery István és Hindy Zoltán páratlanul agilis és győzelmesen eredményes munkája. Három nagy egyesület nemes céljaira való buzgólkodásban lehetne sommázní ezt a munkát, ha csak úgy röviden el lehetne e szűk helyen mondani mindent, a mit ők az Egyetemek Kórházegyletében, az Általános Segítő Egyesületben és a Menza Akadémiában évek hosszú sora óta végeznek. Csak az ideált, a célt lehet egy mondattal megmondani, a mely vezérlő csillaguk lett: a főiskolai ifjuság segítése, — és nem áldott-e

a kéz, mely a jövő nemzedék fiának akkor nyújt kezet, a mikor az utolsó, a legnehezebb lépést kell megtennie, hogy önerejéből indulhasson el egy fiatal élet annyi szépet ígérő pályáján.

Az Üllői-uton egy háromemeletes palotában harmincöt neves fővárosi orvos kezeli ma már a beteg egyetemi hallgatókat és a háboru kezdete óta a Vörös kereszt is hajlékot talált e házban sebesült jogászok, technikusok és a többi fakultás harctéri betegeinek ápolására. És nemcsak szépen hangzó, hanem gyönyörű intézmény lett a *Diákothton*, a melyben ma már száz egyetemi polgár kap ingyenlakást. A Segítő Egyesület tandíjjal, vizsgadíjjal, könyvvel segíti érdemes pártfogoltjait és a Menza Akadémián — micsoda megbecsülhetetlen jótétemény 1916-ban! — a szegény diákok ingyen és valamennyi egyetemi polgár kedvezményes áron étkezhetik.

Ebben a három nagyszabású jótékony intézményben Zsembery István és Hindy Zoltán egymás oldala mellett a vezető szerepet töltik be. A mivé lett, a mivé nőtt ez a három intézmény: az ő érdemük. Az ifjuság barátai ők, igaz jóakarói, megértő szívvel, tiszta lelkesedéssel. A hála érte elsősorban az ifjuságé, de nem kevésbé a mienk, mindnyájunké, a kik az ifjuságban magukat látják és a jövő reménységét, Magyarország erejét elkövetkező, beláthatatlan századokra.

Az északi harcterről: Franckenberg alezredes és Brükler Elemér huszárőrhadnagy egy galíciai faluban.

Részlet a vallomások könyvéből.

Mi az oka, vajjon mi is lehet az oka, hogy ebben az évben nem érzem az örömet, a mit a tavasz beköszöntése szül. Ez még eddig soha, de soha nem történt velem...

Ha márciusban az előbb sötétszürke, később lilába játszó, majd vörhenyes barna galyszövedék között megindult a titokzatos fejlődés; s ha az éltető párákkal telített langyos szellő himbálva kipattanásra serkentette a rügyeket, s a tetszhalott ágakon a képzelet finomságával zöldelő új élet fakadt: egész lényemen kifejezhetetlen édes érzés rezgett át.

Talán az első — csak sugdosva mondott — boldogságos szerelmi vallomás hozta a szívet ily mámoros, ujongásba kitörni vágyó állapotba. Nem ez a szerelmes sugdosás indul meg a tavaszt hirdető rügyek kicsattanásával március elején kertben, erdőn-mezőn?...

Azután naponként fokozódó gyönyörök tárultak elé, amint bágyadtan, az ujhodást megelőzni szokott édes ernyedtséggel bandukoltam a lígetközi kertek mellett. A gondozott pázsiton — mintha koboldok sipjai volnának — törtek elé fesszen a kék, sárga, fehér Erokuszok szirmai; a százsorszép itt meg amott, akárcsak elejtve, majd sűrűn, foltokban elszórva tündökölt. Bizony, el volt ott ejtve, el volt szórva a mély zöldből éles konturral kivágó s ezért nem is idetartozónak látszó csöpp virág. Itt hagyták, itt feledték pajkos tündérek, amint múlt éjjel a kerteken át körtáncot lejtettek. Hullámos hajfürtjeik, lenge ruházatuk, finom fátyolaikról hullott ide ez a tejút, melynek tegnap még nyoma sem látszott itt.

A mese-világba való ez... Azt sem tudtam merre tekintsek. Innen is, onnan is ezer szépség integetett felém.

Itt, csak ebben a percben dagadt ki a jácint dus bimbózata, éppen most rázta le magáról a kiemelt földet s ezt csak előttem, az én kedvemért cselekedte... Ott a magnolia... bú-bájos színű szoknyácskáját fesszen, szemérmesen fogja össze, s megnyitni — mert ez már a kikerülhetlen elhullást jelenti — sehogy sem akar... Mintha tudná, mily érdekes így habozva,

késlekedve... És ha később a karmin, vagy skarlátveres, a fehér, a sárga vagy tarka tulipán-sereg a színek vig kacajával beköszöntött; amikor az almafák, a spirea bokrok és fácskák szerelmesen rózsaszín mennyegzői ruhát öltöttek; s üzeneteiket, vágyakodásaik közlését a himes szárnyu pillangókra bízta, a melyek az illatos légtelen bársonyos fényvel cikkáztak, villantak közöttük... mily bódítóan bájos látvány volt mindez!

Csak a dal, az ének hiányzott még, hogy minden óhajítás beteljen s a kielégülés teljessé váljék. És ime: nagy sürgés-forrás, zibongás támadt a galy-szövedék között — felzendült a dicshimnusz, a szerelmes madárdal.

Kicséréltek. Ifjunak s boldognak érezve magamat, beléolvadtam én is az egekhez emelő nagy harmoniába s füttyürésze, dalolva lépkedtem tovább, arra felé, a hol a fehér és zöldre festett széksorok között a gyönyörűség betetőzése várakozott reám: a nő. A szemekből napsugárral versenyző fényesség lövelt felém; a kék szempár mélységes pillantása az éggel hozott össze; a fiatalság boldogító átérzésétől kihevült arcokon, az ígéretre termett ajkakon minden virulással vetekedő pir játszadozott...

A mi elkülönített szépség van a természetben, az mind egyesült itt: a nőben.

És én áldottam a Teremtőt, hogy az alkotás, a megújulás csodáit átélnem, átéreznem engedte.

Igaz! a természet törvényei ellenére mi sem történik s ily értelemben nem lehet csoda. De vajjon a bennünket környező természet nem élő csoda? Lényegében, a természetszerüdből meg van-e már fejtve egy is? Nincs és nem is lesz soha. Minden a végtelennel olvad össze, a végtelen pedig minékünk megérthetetlen marad mindörökké...

Ily elmélkedéssel dicsértem eddig én minden tavasszal az Urat.

Most, e tavasz kezdetén, nem érzek én semmi változást. Kifeszlik a rügy s mintha unottan mondaná: „így szoktam évről-évre, hát most is csak megteszem, valahogy.“

Kivillan a zöld pázsitból a százsorszép s közönyösen tetszeleg. Önmagának. Jácint, magnolia, tulipán, mind azt mondja: „virítok, mert ide helyeztek, de semmi közöm hozzád, bánom is én tetszem-e neked vagy nem.“ Pillangó meg sem jelent, hogy felderítsen, az énekes madár hangját sem hallom.

Miért sompolygott ide ilyen egykedvűen ez az idej tavasz?

Talán azért látom én ezt így az idén, mert minduntalan nyomasztóan borongós az idő, vagy talán azért, mert tél sem volt az idén?

Lehet...

Vagy talán azért, mert a bimbó, a virág, az ujhodó élet látásának élvezetét megzavarja az éktelen mankók fájdalmas kopogása? szótlannul haladó, a jövő kétségét arcukon viselő szürkeruhás hadfiaink szakadatlan vonulása?

Lehet...

Igy töprengve eljutok a zöldre és fehérre festett széksorokig, a hol ezelőtt a gyönyörűség betetőzése várakozott reám.

Bájosan hajladoz, hullámszik most is itt az alkotások legszébbje, a nő, — de a sötét szemekből nem tűz felém, nem ragyog fényesség; a kék szempár mintha sejtetné sekély medrét, zöldsévé vált, érdektelenül pillant rám mindenki, vagy pedig bágyadtan fordulnak el tőlem.

Igen, igen: számomra nincs már tavasz — az van irva nomlokomra.

Vége az én tavaszomnak. Beszünt a lélek és sziv túlradó gyönyörködése, beszünt a megújulás lehetősége... szürke, unalmas nekem itt minden... s bárha pici kacsoját, hogy ki ne mondjam, számra tartja az én szerető kis unokám — eltalálják, tudják rólam mindezek, tudja rólam a kicsattanó rügy, tudja a bimbózó virág, tulipán, jácint, almafa, tudják a pillangók, tudja a daloló madár, fekete szem, kék szem látja homlokomon: megvénültem, rajtam a hatvan esztendő... pedig én még fiatal vagyok...

Hornyay Ödön.

Séta a kolozsvári amatőr fényképkiállításon.

A kiállítás az Iparmúzeum nagy kiállítási termét foglalja le, a beküldött képek anyaga magas színvonalon álló művészi alkotások és érdekes harctéri emlékek gyűjteménye. A beküldött gyűjtemények közül első helyen áll »A Társaság« kollekcója, melyet Glósz Ödön, fáradhatatlan munkatársunk nagy szak tudással állított egybe és sok művészi érzékkel rendezett el. Ez a csoport, mely a kiállítási helyiség két legnagyobb fülkéjét foglalja magában, a kiállítás legerősebb és legszebb része nemcsak a kiállított képek művészi felfogása és kidolgozása, hanem érdekességük-nél és művészi hatásuknál fogva is. Az egyik fülkének legnagyobb részét a több száz aktuális háborus kép tölti meg. Ezek között foglal helyet Némethy Károly államtitkár harctéri gyűjteménye, a ki a harctéren lévő fiának sok nagyon érdekes képét és ismerőseinek a háboru különféle változatait megörökített emlékeit küldte el. Dobay István főszerkesztőnk, a ki bejárta az összes harctereket, nagyon érdekes és igazán művészi színvonalon álló gyűjteményt állított egybe munkáiból, melyek mindegyike, érdekessége mellett, a felfogás szépsége és harmonikus volta miatt elsőrangú művészi érzéket árul el. — Szabó Nándi, ismert amatőrünk, a ki képein a harctér egyes érdekes jelenségeit engedi szemlélnünk, majd Keleti Kornél huszárfőhadnagy, a ki egy nagyon szép képsorozatában a tábori élet változatos kedvességeit, a harcra való készülődést és egy képén (»Szerelmeskedés a kukoricásban«) a háboru kellemes voltát tárja elénk, Várady József, a kinek mindegyik képe magas művészi színvonalon áll, egy-egy nagyon szép harctéri hangulatot örökítenek meg, továbbá A Társaság háborus képgyűjteménye, mely között nagyon sok érdekes és szép munka van.

A háborus élet emlékei mellé sok művészi felfogású és kidolgozású kép sorakozik, ezek között van dr. Bezerédy Andor több alkotása, melyeknek mindegyike közel áll egy festmény szépségéhez. A borongós ég és a víz harmóniája, majd a magasba törő ciprusok gyönyörködtetnek. Glósz Miklós külföldi utjain készített uti emlékei elvezetnek Svédország és Norvégia felségesen hatalmas természeti szépségeihez, majd a tengerpart hangulatosan kedves tájaihoz. A képek, a felfogás érdekessége és az egyes megörökített részletek művészi volta miatt kiváló alkotások — Gyórfy Kálmáné nagyon kedves és intim képei, Navratil Dezsőné ismert amatőrünk művészi munkái az árny és fényfoltok különösen helyes és szép változatosságával, Palóczy Horváth Irén sok szép érzéket eláruló festői szépségű tájrészlete, dr. Bárczy István pol-

gármesternek, ifj. dr. Némethy Károlynak a harctérré indulását ábrázoló képe, Hodossy Gidáné, Moys Elemérné, Lázár Ernő munkái és végül dr. Glósz Ödön mesteri munkái, a melyek ugy kompozíció, mint technikai kivitel tekintetében magas műizlésre és nagyon sok tudásra vallanak, mindjárt elárulva a mindenben szépet kereső lelket. Alakjai klasszikus egyszerűséggel beszélnek hozzánk, a formák lágysága és az egész környezet egy harmonikus egészet képez. Arcképei, melyeknek nagy mestere, közvetlenségük-nél fogva mind kiválnak, nemkülönben zsánerképei, a melyeken az alak kellően beilleszkedve a környezetbe, megérteti a gondolatot, az érzést, a mit a Magány, a Hangulat, a Paorminai emlék, az Erdőben, kifejezésre akar juttatni s így mi is méltán gyönyörködhetünk egy-egy hangulatban, emlékekben.

Hangulat.

Glósz Ödön felvétele.

Forgács Miklós hangulatos tájrészei, Buklai Ernő és Gámán Dezső finom apróságai, báró Rudnyánszky György két aprósága, Pap Alajosnak feleségéről készített ügyes képei is.

A Photo Club kollekcója között legszebbek Feledy Dezső híres guminyomatai, melyek mindegyike egy festmény benyomását teszi, dr. Gerlay Károly sok művészi érzékkel és tudással összeállított zsánerdolgai, melyeknek finom kivitele és a felfogás szépsége csodálatos, dr. Ponty Nándor és Horvát C. Guidó guminyomatai, dr. Kelemen Lajos és Gyórfy Aladár sok tudással készített arcképei.

Az itt említettek és még sok más alkotja a kiállítást, a mely Kolozsvár és Erdély művészi életében feltétlenül értékes és maradandó esemény.

A kiállítás létrehozásáért különösen nagy elismerés illeti Jósika Mária Anna bárónőt és az ő kitartó munkás társnőit, a kik teljes odaadással fáradoztak a nemes ügy érdekében.

Idill az Isonzó partján.

Siposs Antal ünneplése.

Az élet egyik legnagyobb vigasztalása a szép öregség, a biborsugaras alkony, melynek enyhe levegőjében szeretet simogatja a szívünket és őszinte melegével leveszi vállunkról az esztendő sulyát. Ilyen szép este, ilyen irigyelni való öreg kor jutott jutalmul Siposs Antalnak, a kiváló magyar zongoraművésznek, a kit nyolcvanadik születésnapja alkalmából barátainak, ismerőseinek és tisztelőinek hatalmas tábora ünneplést, hozzá méltó keretben, egy gyönyörűen sikerült hangverseny során a Dunapalota-szálló termeiben. Az ősz mester tiszteletére zsufolásig megtelt a szálló nagyterme és legelsőnek Augusztó királyi hercegasszony üdvözölte meleg hangon a maestrot, uttörőjét a magyar zenének, lelkes zászlóvivőjét a kultúrának, buzgó, odaadó és ritka finom izlésű tanítóját három generációnak.

A hangverseny programján *Novákné, alapi Salamón* Gizella szavalta el hatással *Szervitzky* Margit kedves prólógusát, majd *Góthné* adta elő az ő finom művészetével *Kiss* Józsefnek és *Szávay* Zoltánnak *Tarnay* Alajos által megzenésített egy-egy költeményét, a komponista zongorakiséréte mellett. Szenczi Zoltán volt az estnek *Matuska* Miklós első nyilvános szereplése. Anthes szép jövőt ígérő tanítványának bársonyos, színes baritonja tisztán, ércesen csengett a teremben és a hallgatóság nem fukarkodott elismerő tapsaival. *Márkus* Lily zongorajátékára csak egy jelzőnk lehet: tökéletes. *Serák* Márta *Serák* Alisz zongorakiséréte mellett az ünneplést mester szerzeményeiből játszott három gyönyörű dalt, melyek közül az egyiknek poétikus szövege *Zichy* Géza gróftól való. *Puchner* Szilárd báró szép hegedűjátékával még nem ért véget a hangverseny: közkívánatra az agg művész ült a zongorához és fiatalos tüzzel játszotta el *Komáromi* emlé-

kek című szerzeményét. A magyar lelkű, zenei szépségekben gazdag kompozíciót elragadtatva hallgatta a közönség és a fenséges asszony a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott Siposs Antal művészetéről.

A mester tiszteletére rendezett szép estét még szebbé tette, hogy a rendezőség, melynek sorában a fáradhatatlanul agilis *Barkóczy* Ilona bárónő buzgólkodott a legtöbbit, a koncert tiszta jövedelmét, háromezer koronát a tüdőbeteg rokkant katonák javára fordította. Ez a jótékony-ság nagyon boldoggá tette az ünneplést mestert, a kit a koncert után még sokáig ott tartott a tiszteletreméltó, ősz alakját jobbról-balról elhalmozó, kedveskedő szeretet.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség. —

Tisztelettel értesítjük előfizetőinket, hogy lapunk a szétküldés egyszerűsítése céljából ezentúl hetenként mindenkor vasárnap jelenik meg.

Arabesk. Sorra kerülnek mielőbb. — *Cs. K. Táborig* 105. Egyelőre nem ígérhetjük. — *V. R. Táborig* 253. Harc-téri cikkeket csak a legkritikább esetben nozunk, fényképekkel pedig bőven el vagyunk látva. Köszönjük szíves érdeklődését. — *F. B. Cellódómók.* Az illető ezredorvos címét nem tudjuk. — *Vigasztalás.* A vak meg a világtalan. Sajnálattal egyik sem vált be. — *Intermezzo.* Aage Madelung jelenlegi címét nem sikerült megállapítanunk. Próbáljon Stockholmba írni neki. Versei sorra kerülnek, de várni kell. Ujabbakat addig azonban küldhet, főleg ha jobbak a régieknél. — *Szorgalmas olvasó.* A kért fotográfia egy nyolcadik osztályos piarista diák fölvételei voltak. — *G. G.* Erőltetett sorok, pedig látszik, hogy az írójuk különben is tudna.

Felelős szerkesztő: DOBAY ISTVÁN dr.

Főmunkatárs: NÁDASDI BAÁN ACHILLES dr.

Laptulajdonos: DOBAY ISTVÁN és SZÉNÁSY SÁNDOR DR.

Brachfeld J.

Őszi és őszi. kir. felsége kamarai szállítására.

Tavaszi uri ingek és ujdonságok.

Uri ruházat mérték szerint.

Tavaszi és esőköpenyek!

Budapest, V., Dorottya-utca 1. Gizella-tér sarkán.

Különlegessége: Táborig selyemingek.

Mutatóvány a Sárosi Emlékalbumból.
A zborói Rákóczi kastély megsérült homlokzata.

Mutatóvány a Sárosi Emlékalbumból.
A zborói Rákóczi kastély emeleti helyiségei, melyeket az orosz gránátok teljesen tönkretettek.

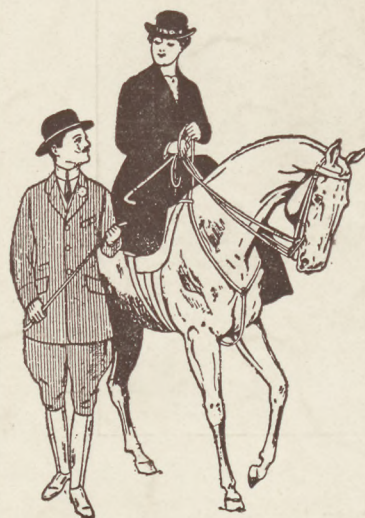
MEGJELENT
a
Sárosi Emlékalbum

az orosz betörés által sujtott sárosi nép fölsegítésére. A százhatvan oldalra terjedő, gazdagon illusztrált emlékalbum, melynek egész jövedelme jótékony célra jut, **A Társaság** kiadóhivatalában is kapható

Ára 6 korona.

*A Társaság előző évfolyamai
lapunk kiadóhivatalában
kaphatók.*

JOSEF FISCHER

cs. és kir. udvari és kamarai szabó

WIEN, I., LOBKOWITZ-PLATZ 1.

Divatterem. Katonai és tábori ruhák. Elegáns utcai öltözékek, látogató-toilettek. Kabátok, szőrmék. Kosztümök 14-17 éves fiatal hölgyek részére. Legujabb szabásu hölgylovaglőöltözékek

Kosztümök a sport minden ágához.

Izléses férfiruhák legfinomabb kiállításban. Szalon-, utcai- és sportöltözékek.

Urmánczy Nándorné

Szakácskönyve

: az úri világ izlése. :

A könyv ára kötve 3 korona 60 fillér. A szerző könyvének fiztá jövedelmét a háboru árvái felsegítésére fordítja.

Eltér minden eddigi sablonos rendszertől. A mai viszonyokhoz alkalmazkodik. Közel 500 eredeti, praktikus étel receptjét maga próbálta ki és a ki utána csinálja, biztosra mehet. Főszempontjai: : takarékoság, izletesség, egészség. : Kiállítás igazán művészi: címűdelét *Glatter Gyula* festőművész rajzolta.

Megrendelhető: **A Társaság** kiadó: hivatalánál, Budapest, Riz-szálló. :